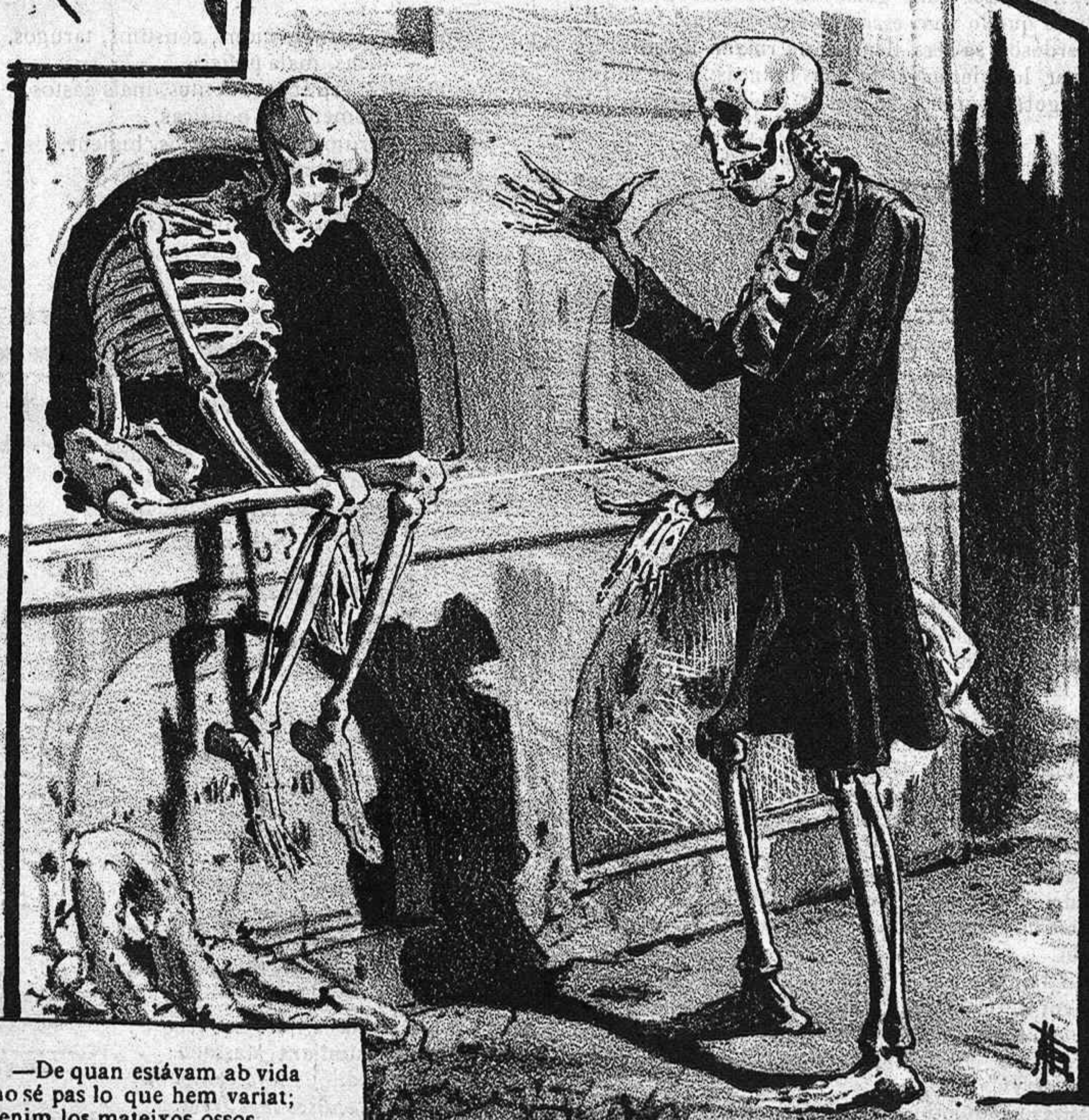

BARCELONA 30 OCTUBRE 1891

DOS EX-MESTRES D' ESTUDI

—De quan estàvam ab vida
no sé pas lo que hem variat;
tenim los mateixos ossos...
—Sí, si y la mateixa carn.

En lo Camp-Sant

LUNY de la boja febre de la glória humana, lluny de l'orgull y las vanitats mundanals, dorm en son desert de verdor lo fétrich Camp-Sant, hont pera sempre descansa la vil matèria del home, sens l'ànima que lo poetisava y lo feya esser un *algo*.

En aquest palau de la Mort acaba lo indomable; los vivents han volgut rodejarlo de la ridícula pompa, pero encare ab ella serà pera sempre lo fi de totas las cosas, l'enemich d'aquestas galas mateixas.

¿Perqué han de serhi si lo temps també las destruheix?

En lo Camp-Sant tot te fi; res pot haberhi que sia durader; los homes y las galas en ell s'hi oblidan y 's tornan pols que lo vent escampa en remolins.

Los verdosos salzers llensan un ruixim de gotas de rosada per los desmayes de sas brancas; sens dupte aquestas gotas son las llágrimas de las ànimas dels morts.

Ab imposadora majetat los negrosos xiprers mouhen al empeny de la ventada sa silueta, y entre sos tupits branquillons las aus nocturnas hi cercan un refugi, mentres s'acosta lo crepuscul vespertí y creix la turbonada.

Quan lo remor de la tempesta amayna no s'ou ni un burgit proper, ni una rialla eixida de frescos llavis, ni un crit de goig de un cor jove...

¡Tot es silenci y pau eterna!

Lo jorn dels morts arriba; son aquellatre comensa, y á voltas sota las lloses dels repuleres, talment s'hi creu sentir un butzament present al que fa l'aixam de abellas dintre 'l rusch.

Sembla un planyivol geméch dels amortallats.

Entretant l'herbey del cementir, besat per la brisa suau que rellisca entre las sombras de las creus, pareix que s'estarrufi.

Las flors de las tombas exhalan sos modestos olors. ¡Pobras companyonas dels difunts! Ab sa flayre incensan los marbrechs casals dels que may més han de tornar á la vida.

Los morts també tenen sas Dehesas; també hi creixen las flors en los jardins del Camp-Sant.

¡Lo Camp-Sant! En ell hi ha l'arquimesa hont hi guardan los segles tot un esbart de històrias de amor, tot un arxiu de poemas tristos y alegres. En ell hi vá á plorar tothom lo recort de qui un jorn fou vida latent, carn animada, ser y esperit.

La pudida matèria dorm en l'antre de la terra.

L'ànima ha abandonat á la matèria pera no ofegarse en son llot.

¡En lo Camp-Sant s'hi corca la imatge del mateix Deu! Lo cor del home se converteix en pols; la existència humana, orgulls, vanitats, glórias, riquesas... tot desapareix sota la terra que durant anys y més anys nos ha donat vida.

La misteriosa quietut esglaya.

Sols l'alegra aucellada que passa volant per damunt

las puntas dels xiprers, potser pera distreurer l'esperit condolgut del visitant, llensa sas armoniosas xerradissas al vent, portant d'eix modo un rápit brill de vida en lo palau de la mort, anomenat Camp-Sant, camp de quietut y repós pels segles dels segles.

J. AYNÉ RABELL.

Lo día dels morts y los morts del día

De coronas ab gust ben adornadas
de cintas y de flors,
de creus y pensaments que allí 's marxitan;
lo cementiri tot
avuy está de festa y lo visita
lo poble ab dol al cor,
pagant així un tribut als que reposan
en tan sùnebre llóch
y dedica un recort á sa memòria;
¡qu' es lo dia dels morts!

Goberns, contribucions, consums, tarugos,
jochs, mala policia,
tractats ab l'estranger, deutes, mals gastos,
prometensas politicas,
xoques, derrumbaments, robos, higiene,
tabaco ab estricnina,
suicidis, capellans, frares, y monjas
misèria... y companyia;
aquestas y otras plagas, no hi ha dupte
¡que son los morts del dia!

J. STARAMSA.

EPITAFIS

Aquí jeu don Quim Pastrana
que morí fent escarfalls
de que al mon tots los badalls
son de són ó be de gana.

Reposa aquí ab gran caixassa
la raspa del senyor Met
que 's va comprá 'l ninxo aquet
ab las sisas de la plassa.

En aquesta fossa baixa
jeu un tal don Bernabé,
y are la viuda m' encaixa
(perque 's cuidava la caixa)
que 'l vá matá 'l ser caixé.

Dorm aquí 'l sogre Vicents
que sempre va ser tan gat
qu' aixís que 'l mon ha deixat
també ha fet riure als parents.

Dessota la llosa aquesta
jeu l'estudiant Massana
que 'ls dijous feya campana
y 'ls divendres feya festa.

MAYET.

Carta d' un viu à un mort

Amich meu; avuy t' escrich desde el globo terrenal, de dins eixa inmensa bola que corra sense parar en la qual voltan los pobles, las vilas y grans ciutats segons deya en Galileo, com tú te deus recordá.

Ab aixó vull preguntarte: ¿com te trobas?... ¿com estás? ¿Te proban bé aquets terrenos que per mí son ignorats?... Perque segons lo que 'm diguis me tindrás com á company, perque d' aquí, de la terra, d' habitarhi estich cansat.

Entre 'ls mals de cap que passo y 'ls inglesos nacionals, te dich, noy, que son dos plagas que no 'm deixan viure en pau. ¡Ditxós de tú que disfrutas y 't diverteixes en gran per las vòltas de can Túnis sense ferte cap ós mal! Mira, per Cristo, si 'm trobas un ninxo desocupat, pro sobre tot t' encarrego sigui del rengle de baix, perque noy, aixó no dona que un s' encaixoní pels alts; bé massa que hi estich ara al carré de la Pietat, que per *estalvis* de céntims visch á dalt d' un colomá!

Escolta; ¿qui es que governa posant ordre als teus companys, perque no s' estralimitin ni faltin á la moral, en eix punt tan democrátich recinto del ós Bertrán?...

¿Qué també corran los lladres fent com aquí jochs de mans, no deixant rellotje sano qu' estigui per *desollar*, mentres tranquils se passejan los *sinyors manucipals*? ¿Qué també se fan *tarugos* en ton recinto sagrat?... Te faig aquestas preguntas y no ho trobarás estrany perque noy ab eixa *industria* (?) ¡hasta tenim *fabricants*!...

Escolta: Un' altra pregunta vull ferte molt important: Quan un desitja distreures del *ensopiment* qu' está, ¿pot contraure relacions ab lo vehí del costat? Y si aquest resulta ser una *vehina* com cal, ¡alsa, noy, quina bromassa que hi deus ferhi al seu costat, fent tú de *Don Juan Tenorio* d' una manera especial!...

Escolta: ¿já hi ha carrils per si convé viatjar?... Perque es molt indispensable en el terreno qu' estás ahont hi regna lo progrés y vá mes adelantat, perque després de la mort sempre 's troba un mes ¡allá!...

Espero, amich del meu cor, que 'm donarás bons detalls escribintme quatre ratllas per carta ó bé una postal. Sobretot te recomano si la pots certificá

perque la carta no 's perdi que 'm daría mals de cap. Ja pots comensá á buscarme lo ninxo tan desitjat que si veig bonas ventajias me tindrás com á company. Ab aixó si 't demanessiu los dinés per endeçant los donas, y en cas que vingui ja ho trobarem tot plegat.

Per venir al Cementiri que tú t' hi trobas temps há, ja tinch fet l' *itinerari* que hi vindré casi *volant*. Sortiré de casa meua un dia sense esmorsá me 'n aniré á l' estació del carril, y esbufegant compro un billet de tercera per fé un viatge molt llarch. M' encaixono dins d' un cotxe, y un cop dins ben assentat lo tren empendrá la marxa com si fos un escarbat.

Llavors jo 'm treuré 'l diari y girant los ulls en blanch, ab gust esperaré un *xoque* dels que ara solen passar, y ja tens á ton amich que fent quatre ó cinch badalls, farà l' *ànech* dins del cotxe sols per venirte á troba.

Ab aixó, mana y disposa mentres soch viu, que demá qui sab ahont deuré ser lo teu amich, *Nas-Ratat*.

Per la còpia.

J. CASANOVA VENTURA

A TOTS LOS MORTS

SONET

Pacifichs habitants del Cementiri, que en espayós y ben guardat santuari viviu ab pau y goig extraordinari sens que ningú los vostres fets admirí.

Avuy jo febrosench y ab gran deliri, he buscat molt ansiós en mon desvari un medi que crech jo 'l mes necessari per acabar ab mon crudel martiri.

Preparéume entre tots un dormitori (perque alguns per llogar n' hi deu haverhi) que dintre de pochos días (quan jo 'm mori) us jur que entre vosaltres tinch de serhi, y després de cantarne 'l *gori gori* farem tots plegadets un gran *liberi*.

GESTUS II.

QUEN' FOS

Un vell de 84 anys, visitant lo cementiri.

—Cada vegada que vinch aquí, tinch menos por de morir.

—¿Per qué? li pregunta un jove ¿Vol dir, que s' li acostuma?

—¡Que es cas! Miri, perquè. Vagi llegint los rétols dels ninxos.

Aquest, va morí als 45 anys, aquest als 18, aquest als 60, aquest als 22, aquest als 30...

—Si; ja ho veig; y aquest als 54...

—Vagi llegint. ¡Qué 'n trobará pochos que hagin mort als 84 anys! Será una casualitat! A n' aquesta edat no 'ns morim.

En lo cementiri nou hi ha una restallera de ninxos oberts, per vendre, y dos se 'ls están mirant.

—Mira, diu l' un; tots aquestos son vuits.

—Sí, contesta l' altre; son vuits y nous.

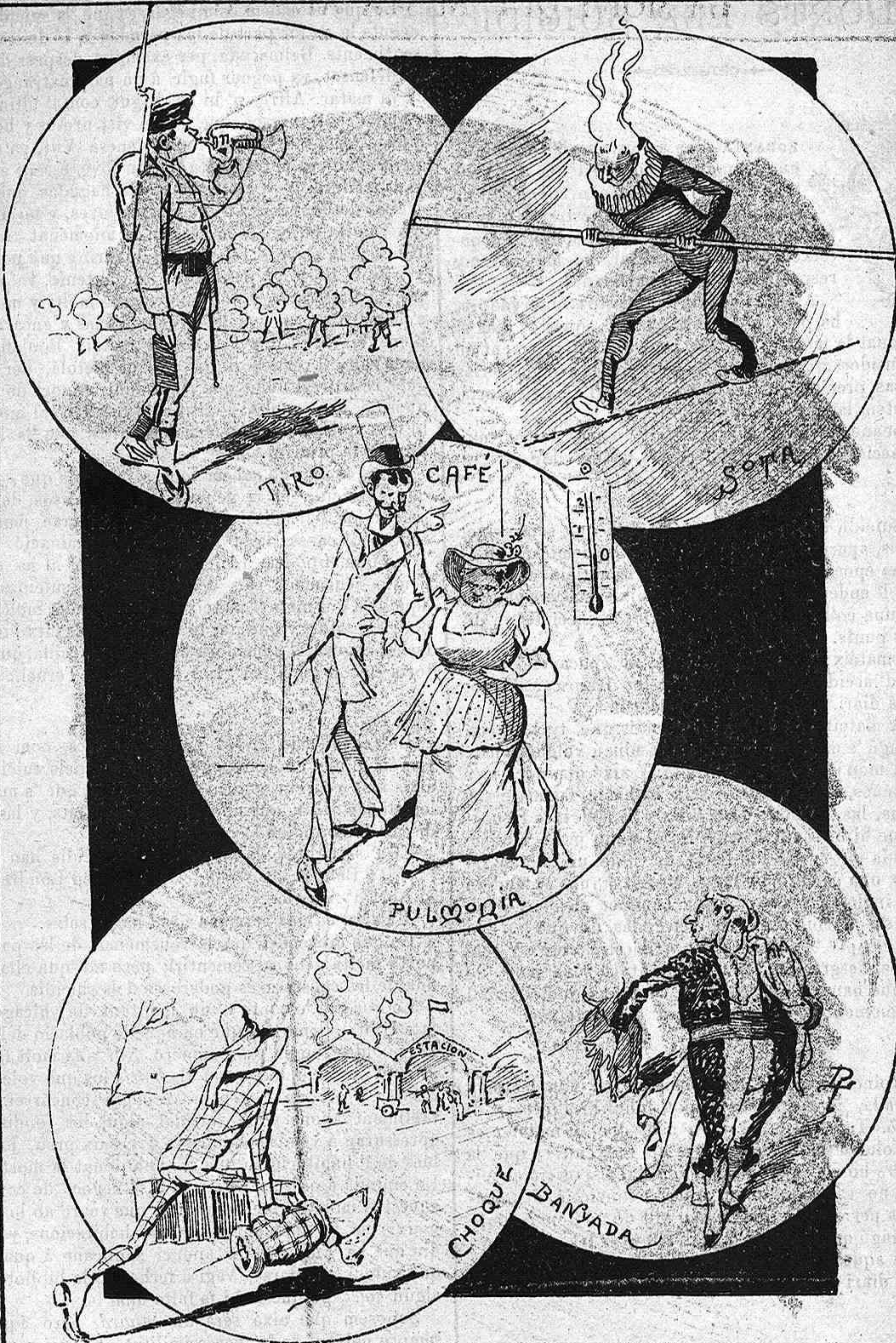
LA TOMASA

LA MORT QUE BUSCA ALS VIUS

De Llevant fins á Ponent
so duenya de tot lo mon.
Tart ó aviat los que en ell son...
Requiescant in pace. Amen.

VIUS QUE BUSCAN LA MORT

No n' hi ha prou que per dissort, cada un tingui de mori, que molts buscan lo camí per trobar aviat la mort.

MORTS PER SUICIDI

EROBANTS en aquesta mala tongada d'una temporada ensá, en que cada dia 'ls periódichs nos donan compte d'un suïcidi ó altre, no es estrany que 'ls aficionats á fer observacions sobre 'ls acon-teixements d'actualitat, ne fassen avuy respecte dels que 's suïcidan.

Aixís es que un d'aquestos observadors, ha prés nota dels que en aquestos dias s'han donat la mort, y 'ns l'ha comunicada juntament ab las consideracions que n'ha fet, per si voliam ferlas públicas, precisament ara que s'acosta 'l dia dels morts, y acceptém la séva oferta.

De manera, que d'aquest escrit no més nos pertany la redacció; lo demés es del curiós observador.

Lo suïcidi, es com altres molts fets que sense ésser naturals, apareixen de quan en quan epidémicament.

Hi ha épocas que un dia llegim la noticia d'un incendi, l'endemá d'un altre; y aixís successivament d'uran una colla de dias las noticias d'incendis en diferents punts.

Ara mateix, atravessém una altra época en que 'ls relats d'accidents desgraciats en los ferro-carrils, nos venen á diari. Com si s'encomanessen.

Aixís mateix passa en los suïcidis. Fà tres mesos, que ningú 's matava; semblava que ningú volgués anár-sen del mon per voluntat propia. Y aixó que mica més mica ménos, tres mesos enrera hi había las mateixas passions, las mateixas desgrácias y 'ls mateixos trenca-colls que hi ha actualment. No obstant, ja ho veuhem; se suïcida un ex-jefe de Estat de Chile, un ex-general francès, una célebre cantanta austriaca, una aplaudida actriu inglesa, y un conegut banquer alemany y un sens fi de personas ménos conegudas de que 'ns han donat compte 'ls diaris d'un trimestre ensá. Y tots aquestos desgraciats, han disposat la séva mort de modo que han donat probas d'estar en judici cabal fins al moment de ésser butxins d'ells mateixos.

La coincidencia de tants suïcidis en una mateixa temporada, 'ns fa pensar si pot influirhi l'esperit d'imitació. Tal vegada sí, pero com que 'l matarse es una resolució tan extrema, hem de convenir en que 'ls imitadors ho son perque ja ténen predisposició al suïcidi. Si no estiguessém en aquesta convicció, demanaríam als periodistas que fessen vot de no donar compte de ningú que 's matés, á fi d'allunyar las imitacions; y essent aquesta una rahó d'alta humanitat, de segur que cap diari deixaria d'aténdrens.

Los suïcidas, diuhem alguns, que son boigs en l'acte de matarse. Podrá ésser que sí; pero no ho son al pendre lo fatal determini. En proba d'aixó, que la majoria dels suïcidats deixan escrits y realisan moltes cosas que no podrián fer sense criteri clá.

Lo que no sabém com negar, es que 'ls suïcidis sigan deguts la major part de las vegadas á la delicadesa de sentiments. Balmaceda, per exemple, després d'haberse defensat, va poguer fugir á un país extranger y allí 's va matar. Altres n'hi ha hagut, com l'últim emperador dels francesos, que s'han vist presos y humillats y no s'han mort. L'artista vienesa Vilt, va matarse perque no era corresposta per un jove, essent ella bastant madura; y d'altras n'hi ha hagudas que s'han trobat desdenyadas ab tot y ésser joves, y no ha sigut aixó motiu perque 's matessen. L'anomenat "rey de la banca d'Alemania", que era millonari, y que per un revés de la Bolsa va perdre tot lo que tenia, va matarse per aquesta causa y podriam citar-ne molts y molts que s'han trobat en iguals circumstancies y encara están plens de vida. Y, per acabá, 'l mateix Boulanger va ferse saltá 'l cervell d'un cop de pistola, per no poguer resistir al dolor que li produhí la mort de la séva querida, quan molts d'altres, lo que fan al morírsels-hi una querida, es agafarne un'altra que 'ls hi fasse olvidar la primera.

Aixís es que no sabém com refutar als que sostenen que 'l suïcidi, en la generalitat dels casos, demostra una major delicadesa de sentiments ó quan menos del sentiment causal de la desastrosa determinació.

Lo que sí podém dir, es que encara n'hi ha que ténen lo sentiment més delicat que 'ls suïcidas, y son aquells á qui mata 'l mateix sentiment; com molts casos podriam citar, y que per lo conegut sols citarém lo d'Isabel Segura, l'aymadora de Diego Marcilla, qual historia es coneguda per "Los ayments de Teruel."

La veheméncia de las passions no es, com alguns preténen, una de las primeras causas dels suïcidis. Si aixís fós, veuríam que hi ha més gent que 's mata en los climas cálits, que no en los climas frets, y las estadísticas nos diuhem lo contrari.

En l'actualitat, la majoria dels suïcidis han tingut lloch en Bélgica, en Viena, en Berlín, en Lóndres y en lo Nort d'América.

A París, en una setmana n'hi hagut setze.

Lo que creyém es que la veheméncia de las passions porta molta gent al cementiri; pero no que ella sigui una de las causas més poderosas dels suïcidis.

Lo que ara 's conta d'un habitant de Chicago (Estats Units), demostra que en aquella població del nort, los suïcidas son en gran número. Allí 's fa molt la vida d'hotel, y comunment van als hotels los que volen suïcidarse, y perque la gent no repugni concórrer al establiment ahont s'ha suïcidat algú, los fondistas s'apressuran á vendre á subasta y á baix preu, los mobles de l'habitació en que s'hi ha donat la mort algú. Lo ciudadá á qui 'ns referim, fa 'l negoci de comprar aquestos mobles (que poch ténen que veure ab lo mort) y aixís se va moblant las sévas habitacions; y ara 's diu que ha publicat un anunci suplicant á qualsevol que vulgui suïcidarse, vagi á ferho en la biblioteca d'algún hotel, perque n'hi fa falta una.

Suposém que aixó será un canard, pero aquestos sempre néixen de la verossimilitut. Encara que sigui mentida, proba que allí pot donarse aquest cas, pel número de suïcidas que allí 's contan.

ROCH RICH.

Una visita als morts

I.

Tip de rústicas castanyas,
panallets y altres bombóns,
l'hu de Novembre tocava
de la terra pirandó;
Lo dia dos l' seguia
trepitjantli los talons,
puig las dotze de la nit
de caure estavan aprop,
quan una veu enflautada
mitx geméch y mitx grinyol,
penetrant per mas orelles
cridá aixís, trencantme l' son:
—¡«Apa desperta, ¿que fás?
«cuyta, no siguis mandrós
«Lo dia dels morts s' acosta,
«llévat que veurás los Morts!
Fent sumourer las frontisas
de mans, brassos y genolls,
que penso que me 'ls rovella
lo temps senza compassió.

Las finestras de la cara
vareig obrir poch á poch,
per guipar al qui 'm robava
tan á deshora l' repós;

Era un tipo senza tripa
ni moca, escualit del tot,
tan alt que tocava al sostre,
tan magre que feya pór.

De camisa no 'n portava,
de calsas crech que tampoch,
mostrant com si ho fes á posta
no mes que la péll y l' os.

Tapava tanta miséria
ab un estripat llansol
lluhint lo seu cap raquitich
un inservible tarot.

Al veurer semblant figura
sens tindre motius de goig,
vaig esclatá una rialla
que durá uns quatre segons;

Preguntantli á quema ropa
—¿Qui ets manu, digas ¿que vols?
¿perqué 'm desvetllas? ¿que buscas?
¿quina es la teva intenció?

—Moltas preguntas á l' hora
me fás, respongué de un cop,
més no obstant te vull complaure
de servirte desitjós.

Que soch un ánima en pena
ja haurás vist per lo meu port,
condempnat per ma desgrácia
á un dejuni rigorós.

Ensenyar al que no sab
es la méva professió
y ab tanta fé la exerceixo
que á tothom ho ensenyo tot.

Mestre d' estudi me dihen
y mestre en dejunis soch,
tant aixís que 'l mestre gana
me cridan tots los xicots.

Com que 'l govern may me paga,
y no menjo poch ni molt
soch tan difunt com aquells
que descansan en lo clot.

Per xó avuy que es ma diada
creyentme ferte un favor
he vingut á convidarte
per si vols donar un tom...

—¿Per ahont?

—Per lo cementiri,

—Quin ¿lo vell?

Ni 'l vell ni l' nou.

—¿N' hi ha un altre per ventura?

—Jo diria! y més grandíós,

—Tu m' enganyas!

—No, vesteixet,
y 't juro per lo meu nom
que veurás palpablement
una infinitat de morts!

II

Embossat fins á la nuca
temerós que un costipat
me portés á aumentá l' número
dels que anava á visitar,
vaig sortir de casa meva
derrera d' aquell company
voluntari cicerone,
viva imatge de la fam.

Apenas donat habíam
cent passas per la ciutat
quan devant de un edifici
tot d' una se vá parar

—¿Veus? aquí tens me va dir;
un panteón dels més grans
que adornan lo cementiri
tal volta per tu ignorat...

Te de un Banch tota la forma
y fins crech serveix de banch,
pero en tal cas, sols s' hi assentan
aquells que no 's cansan may.

Tomba del or y la plata
molts n' hi solen enterrar
pero als pochos momenis de serho;
se 'ls tornan pàpers mullats.

Resa, resa per los tontos
y digas plegant las mans
¡Deu nos lliuri de chanchullos
y otras ilegalitats!—

Enternit per sas paraulas
no ho nego, vareig resar,
y aixó que lo pater nostre
ja del tot tinch olvidat.

Anarem seguint la ruta
fins que parantse al devant
de un altre edifici públich
així 'l mestre vá exclamar:

—En eix panteón descansan
la fé y la moralitat,
causaren sa mort, petardos
dintre una bossa amagats.

Aquí 'ls grans sepultureros

de enterrar no paran may
y fan que carregui 'l mort
lo qui es menos avispat.—

Temerosos de un atraco
varem apretar lo pás
arribant á l' una en punt,
enfrent de una casa gran.

Al portal duas estátuas
no feyan mes que plorar,
mentrestant que fent mil ganyas
se 'n burlava un rat-penat.

—Aquí tens,—(Lo mestre-titas
me digué) lo gran fossar
ahont los morts com las sardinas
se pot dir hi estant prempsats.

Tant es aixís, que reparo,
¿no es vritat que huele mal?
—Jo ho crech! y tot desseguida
me vareig tapar lo nas.—

Fugint de semblant pest
arriarem fatigats
al devant de un altra casa
que no vull anomenar

Quant de sopte... ¡patapum!
nos sentim per lo detrás
tan terrible garrotada
que 'ns deixa á tots dos baldats;

protestar del atropello
volíam, pero voltats
per alguns de la secreta

no 'ns deixaren ni piular;
colze per colze 'ns lligaren
com si fossim criminals
y en un ronech calabosso

nos tancaren sens pietat.
Jo estava furiós, lo mestre,
treya una llengua de pam,
mes de gana que de set,

mes de ira, que de cansat.
—¡Ja vejéu lo que 'ns reporta
lo desitj de visitar

los morts! vareig dir al llátzer...
que exclamá tot sospirant:
—Ja ho pots dir, pero no 't queixis,
respecta aquest lloch sagrat;

puig aquí jeuhen per ara
tots los drets individuals,
y á mes á mes la Justicia
y ab ella la llibertat.

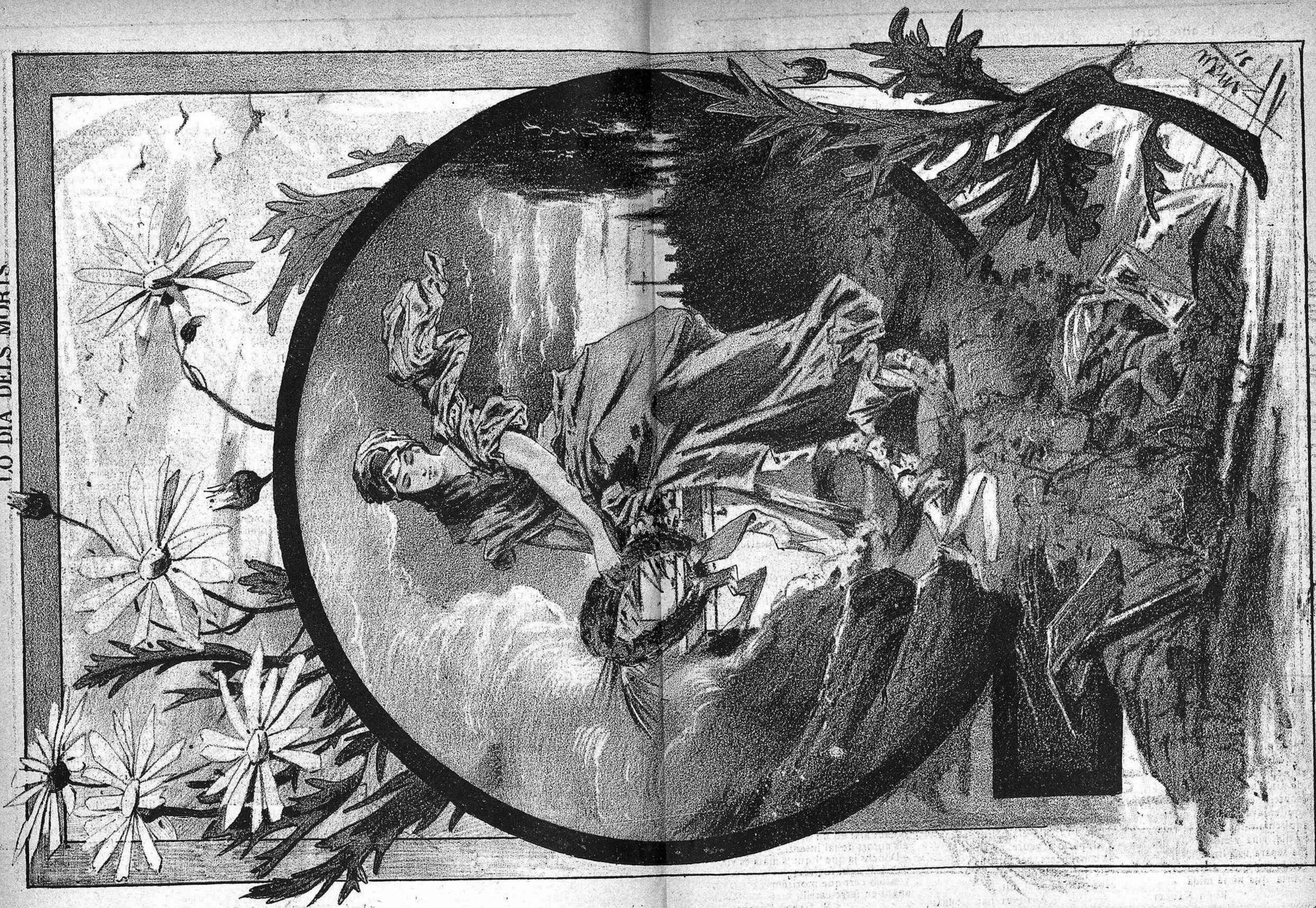
—¿La llibertat? ¿qué dius ara
¿jella es morta?
—Tú dirás...

desde 'l merfet que sent bons
nos trobém d' ella privats
entant que á los mal factors
los sobra pera fer mal

pots treurer la consecüencia...
aixís fill, ajoca 'l cap
y resa... resa á tot' hora
per los morts sense enterrar!

JOSEPH M.ª CODOLSA.

Desde l' altre barri

Apreciat amich: voldria
que estessis bé de salut
tú, l' Enriqueta, 'l menut
y 'l gos de la téva tia.
Jo, per are estich molt bé,
y no 'm mouré d' aquí dins
perque, noy, tinch uns vehins
que més bons no ho poden sé.
Desde que vareig marxá,
d' aquet mon plé de misérias
ja no he passat més tragérias
ni he tingut un malestá.
Al llevarme, la raspeta
m' arregla un esmorsá al pelo,
després baixó á l' entressuelo
á xerrarhi una estoneta.
A las dotze torno á dalt
y dino, atipantme bé,
pro un diná que ja 't dich que
no 'l te milló un general.
Luego vaig á pendre 'l sol
después d' encendre un habano
y sempre molt campetxano
cada dia dono 'l vol.
A las set vaig á sopá
sopo molt tranquilament
y havent sopat, al moment
m' en pujo á dalt á jugá.
Allí fins á mitja nit
ó bè fem la bescambrilla
ó juguém á la manilla
y quan som cansats, al llit.
En resúmen que aquí passo
una vida bastant bona,
no mantinch ni gós ni dona
y en tí que 'n res m' escarrasso.
Avuy fem festa majó
hi ha grans repichs de campanas,
á la tarde fem sardanas
y visca la diversió,
vaja salut, y are don
á l' Enriqueta un pessich
y disposa del amich
que tant t' aprécia

Anton.

JOAN MALLOL.

Sobre d' una tomba

Son tan lluny y tan aprop
la trista mort y la vida,
qu' aquesta pedra tan freda
tot lo seu misteri explica.
Es de nit, á sota d' ella,
y á sobre d' ella de dia,
d' aquí en avall hi ha la mort,
d' aquí en amunt hi ha la vida.
Nit y dia, vida y mort,
sols la separa una línea,
qu' es de tan curta distància,
tan curta, que no té mida.

RUCH NAFRAT.

RECORTS DE L' INFANTESA

Recordo á ma germaneta
Que róssa com un fil d' or;
Y ab sa boca petiteta,
Quan seya una rialleta
De goig omplia mon cor.
Quan la Pasqua s' acostava,
Quin plaher las dos teniam,
Y la mare ja gosava
Y 'ls vestidets arreglava
Pensant lo goig que fariam.
Y en arribant aquell dia
Mare mèva quin tragí;
Ja no hi veyam d' alegría,
Y l' hora may no venia
D' anar á casa 'l padrí.
Per si sortiam tots dos
Agafats per la maneta,
Y jo estava tot joyós
Per veure lo rostre hermós,
De ma tendra germaneta.
¡Nostra nena tan hermosa,
Deu al Cel la va cridar!,
Y somrient amorosa,
Encar fresca com la rosa
De la terra se 'n va anar.
Y are sols al recordar
Aquell temps plé de bellesa
Y ab ma germana al pensar,
Sols logran ferme plorar
Los recorts de l' infantesa.

JULIA ESTRADA DE SOLER.

FILLIAL

Tétrichs murs del cementir
contemplats ab desconsol,
¡ab quanta tristesa us mirl...
rublert tinch lo cor pel dol
que 'm feu sentir.

Tanco dins mon pensament
tot un aixám de recorts
que 'm causan pausat torment;
puig sento per los meus morts
l' anyorament.

Lo meu abrás fillial
rebéu murs tétrichs, rebéu,
y á ma mare 'l portaréu
com corona divinal.

FRANCISCA RABELL DE AYNÉ.

PARRÓIA

Diu qu' un pintó, una vegada,
feu quadro tan excelent
que al mirarlo molta gent
plor llensava á la mirada.

¿Cóm tanta fama ha alcansada
digué un rival—eix bolitj?
Y al 'narlo á veure, ab desitj
de convencers, per fortuna
vejé qu' era l' obra, una
céba partida pe 'l mitj.

ANTONET DEL CORRAL.

En una botiga

—Fassi 'l favor, dependent,
despátxim que vaig depressa.
—¿Qué volia?

—Una corona
d' aquestas que van á pela,
y al mateix temps, algun clau
per clavarla ab tota regla.

—¿La corona, senyoret,
la voldrá blanca ó bé negra?
—Vosté mateix; fassis cárrech
que la morta, es una vella,
mare de la mèva dona,
que morí d' un cop de pedra
que li va clavá un marréch,
un jorn sortint de l' iglesia.
Ab aixó no sé 'l color...

—¿Era sogra?... donças negre,
lo color que tothom tria;
pero si acás me vol créurer
val mes fassi un' altra cosa
que millor encare 'm sembla.
—Digui, digui; si m' agrada
vaig á ferho á la carrera.

—Escolti bé; la corona,
sab, li costará una pela,
y á la fi, l' utilitat
que li dará, es ben poqueta;
gástissen mitja no més
comprant claus de resisténcia,
vágissen al Cementiri;
veu lo puesto ahont la vella
hi té 'ls ossos; obra 'l ninxo
y la caixa claveteja
que, sent sogra, no es estrany
s' aixequés, per mourer guerra.

—Moltas gracias, dependent,
vaig á cumplí eixa recepta.

AMADEO.

CRUDEL DETERMINI

Un vespre m' estava jo
prenent la fresca un xiquet,
tot fumant un cigarret
assentat en lo balcó;
quan me veig una parella
que venen carrer avall,
caminant ab molt treball
y pena, tant ell com ella.
A baix del balcó s' aturan
molt tristos y plens de por,
y frases de pur amor
aixís los dos sols murmuran:
—¿Donchs que pensa lo teu cor
siguent tan desventurats?
—Qu' ans de viurer separats,
primer que 'm vinga la mort.
—Lo mateix penso, Mercé,
que si per mí vols morí
cansat estich de sufri
y morir vull jo també.

—Jo no puch viure sens tú.

—Y jo sense tú tampoch.

—Donchs esculleix tú lo lloch,
y quan no ho vegi ningú
acabém nostre torment
y las penas d' aquest mon,
posant així ab un afront
als autors de tal intent.

—Donchs ja que 'l qui 's mata es vil,
demá d' aquí fugirém,
y estich cert que morirém
anant en ferro-carril.

M. GARDÓ FERRER.

NOVEDATS

Conforme anunciavam, vá estrenarse 'l passat dijous *Rey absolut*, comédia de D. J. Vidal y Bertrán, autor novell dintre la escena catalana, pero que vá demostrá ab sa primera producció possehir certas aptituts pera 'l cultiu del difícil art del teatro. La comédia *Rey absolut*, no es de las que s'enlayrin per sos atrevits problemas filosofhs. ni de las que conmoquin al extrém per sas grandiosas situacions sentimentals, pero s' escolta ab cert agrado y logra interessar un xich al públich l' argument senzill de que está vestida. Tocant á la part literaria, debém confessar qu' está algo descuydadeta puig s' hi nota una mescolansa de llenguatje que si fos en vers podriam dirne rípiós, pero aixó son lunars que desapareixen ab la práctica y estém segurs de que 'l senyor Vidal se 'ls treurá del estil.

En la execució van distingirse las Sras. Mena y Palá y 'ls Srs. Tutau, Esteve, Oliva y Pigrau. La Srta. Roca hauría estat molt millor si havés donat més relleu al personatge que representa, que requereix mes ánima y sentiment.

L' obra en sí fou mitjanament ben rebuda y en la segona representació vam notarhi algún retóch en l' acte tercer que 'l fá més rodonet y menos pesat.

L' *hostal de la bonica*, que s' estrená 'l dimars, es un quadro de costums catalanas que 'l Sr. Brossa y Sangerman, autor d' ell, nos presenta, dibuxanthi expertament molts tipos del natural y posant en boca de aquestos personatges alguns xistes que feren riurer á la concurrència. La execució bastant ajustada, sobressortint lo tipo de *la bonica* que fou molt ben interpretat per la Sra. Palá.

Al final fou cridat l' autor.

ROMEA

A pesar de no ser *El prólogo de un drama*, una de las obras en que més hi lluheix lo seu talent dramátich lo senyor Riutort, hi logrà en conjunt un verdader éxit, sentintse en algún parlament interromput per l' aplauso del públich y vejentse al final obligat á sortir quatre vegadas en escena.

L' acompanyaren regularment la Sra. Clemente (P.) y lo Sr. Borrás.

Matalas callandu! es un juguet del Sr. Marxuach bastant mogut, ab molts xistes, alguns massa pujats de color, y argument senzill y bonich.

Divendres vá estrenarse y 'ls actors obtingueren aplausos, demanantse al final l' autor, que no pogué presentarse.

La reproducció en lo present any del popular *D. Juan Tenorio* tindrà lo notable atractiu de un nou decorat que exprofés está pintant lo sens rival Sr. Soler y Roviroza, además de haberse confiat los primers personatjes de la obra, als reputats primers artistas Sra. Clemente (P.) y senyors Riutort y Borrás.

Hi preveyém uns plens fenomenals y aplausos en gran.

TIVOLI

Ab lo desempenyo de conegudas sarzuelas catalanas del repertori antich, y alguna de castellana, la Companyia del Sr. Colomé logra recullir molts aplausos del numerós públich que acudeix á aquest teatro, y la Empresa pot estar satisfeta dels rendiments.

La setmana passada se posá en escena *La tuna*, que obtingué regular execució, demostrant los aplausos que se sentiren, la bona voluntat ab que 'l públich torna á veure l' antich repertori.

Vinga donchs varietat.

Sembla que la Direcció te lo propósit de fer obras de gran espectacle, aixís es que anuncia pera últims de la present setmana la reproducció del viatge lírich de aquest género *De Sant Pol al Polo Nort*.

Trobém acertada tal determinació.

CATALUNYA

Continúa lo públich assistint á aquest teatro de una manera extraordinaria, lo que proba que encar veu y sent ab gust lo repertori conegut per *flamench*, qu' es á lo que en ell s' hi dona acollida.

Cap novetat hi ha hagut durant la última setmana á no ser la reproducció de *El Señor Luis el Tumbón* representada ab més bona voluntat que acert per part dels artistas y que lo públich apreciantho ab lo que val aquesta deferència, els ha aplaudit un xich.

Si la Empresa 'ns hagués de creurer, li aconsellariam que 's deixés de reproduccions ja que ellas ab son desempenyo fan recordar altrás companyias y si apelava sols á estrenos, la majoria de obras serian éxits.

Exemple de nostra creencia es *El monaguillo* y últimament *La mascarita*.

GAYARRE

Desde nostra anterior revista s' han representat per primera vegada *Una notte fatale* del mestre Chassaingne que resultá lo conegut *Tancredi*, valguentli á la Empresa lo cambi de títul, fer una bona entrada pero no bon éxit, ja que es una obra que may ha resultat del gust de nostre públich.

Il vice ammiraglio que tingué una execució notable, *In cerca di felicitá* que la alcansá menos que regular á causa de la deficiencia de la Sra. Principi y del tenor Sr. Grassi.

En lo benefici del actor-mimat de la companyia Sr. Grossi se vejé per complert las simpatias que té lo públich per éll, aplaudintlo en totas quantas escenas prengué part y obsequiantlo además ab algún regalo.

S' anuncian las últimas funcions d' aqueixa companyia per tenir que marxar á primers del próxim més á América.

UN CÓMICH RETIRAT.

Quento

—¿De que va morí en Benet?

—De resultas del desafío ab en Farriol.

—¡Ay, ay! Si 'm varen dir que s' habían retirat del siti sense tirar cap tiro!

—Prou que ho sé, si jo era un dels testimonis. Però desde el siti, várem anar á fé un diná, y va menjá tant, que morí de l' indigestió que va ocasionarli.

AVIS IMPORTANT

En la acreditada litografia de RIBERA Y ESTANY, 5, Sant Ramón, 5, s' hi trovará un gran assortit de cromos pera felicitacions de Nadal, baix nous dibuixos alusius á carters, serenos, vigilants, cafeters, taberners, sabaters, forners, dependents del gas, perruquers, etcétera, etc.

BON GUST, ELEGANCIA Y BARATURA

A. Jiquer

—Vosté es de Russia; jo só de Fransa,
y si vé un *míster*...

—¿Qué *ns* donaria?

—Formarém una triple *aliança*.

—¡Ja! Vosté busca mes *companya*!

MEDITACIO

Jo prou que busco per tot arreu,
fossas y ninxos... ¡Tot es en vál!
¿Ahont redimontri van posá 'l peu
que á ne la guerra vareig deixá...?

A Parma, una pobre dona que 's trobava malalta al hospital, va demanar á una coneguda que la va anar á veure, que li portés vint monedas d' or (*marengos*) que tenia á casa seva, dels quals n' hi donaria un. La coneguda va ferho,

y la malalta va posarse las vint monedas sota 'l coixí, dient á l' altra que l' endemá hi anés que li donaria la moneda que li havia promés.

L' endemá la malalta havia mort y en lloch se li van trobar las monedas, fins que al cap de dos días, al fer l' autopsia del cadáver li trobaren aquell capitalet en lo ventrell.

Aquesta mena de *pildoras* son molt bonas, pero no presas per dins, sino per us extern.

Lo emperador d' Alemanya ha tingut á bé deixarse la barba; y com que molts fotógrafos y litógrafos alemanys tenian grans tiradas de retratos del emperador per vendre, com que aquestos son sense barba, velshiaquí que en tots los establiments quedan aquesta colla d' efigies imperials en magatzém.

¡Qui ho tenia de dir, que no més lo deixarse pel á la cara comprometés tants interessos!

En una casa del terme municipal de Castro, una jove de 20 anys, ha tingut d' un sol part, cinch robustas nenas.

Alló de «mala nit y parí mossa» es *peixi minuli*.

Lo Sultán del Marroch ha anat de Fez á Mequinez, emportant-se'n á n' aquesta ciutat 800 donas del seu harém. Se n' han albergat 600 en un palau de las aforas de la població y 200 en un siti ahont lo soberá sol anarhi á passá 'ls divéndres.

Segons la religió mahometana, tal vegada 'l divéndres deu esser día de mitj dejuni.

Aixó li deu portar molt gasto á ne 'l sultán; porque 800 donas son moltes bocas y encara que 'ls hi dongui una ració curta á cada una, tenen de consumí molt.

Un capellá fill de Menorca, que 'l sigle passat vá morí á la Florida (Estats Units), va deixar una fortuna de dos milions de duros. Lo govern s' incautá d' aquesta suma per entregarla als hereus del difunt, que 's deya Seguí, y aquesta es l' hora que encara no s' han trobat los parents.

¿Dos milions de duros y 'ls parents no s' han espavilat? ¡Si que deuen dormí fort!

Ara sí que 'ls poetas no 's queixarán per falta de feyna, habentselshi obert lo rengló dels anuncis. Avans, s' anunciava en vers *el feo malagueño*; després, los *Principes del Congo*; y ara, cada día surt ab la seva redondilla 'l *parayguer Fradera*, de la Rambla de las flors.

En aquesta época en que tothom anuncia, aixó es una mina.

A Vich s' ha fundat un Centre Republicá.

Molts anys li desitjém de vida, porque en aquella ciutat s' ha de celebrar y alentir tot lo que no sigui carlí y fassituf de llana.

A Manlleu, segueix la *huelga* ab tota tranquil·litat.

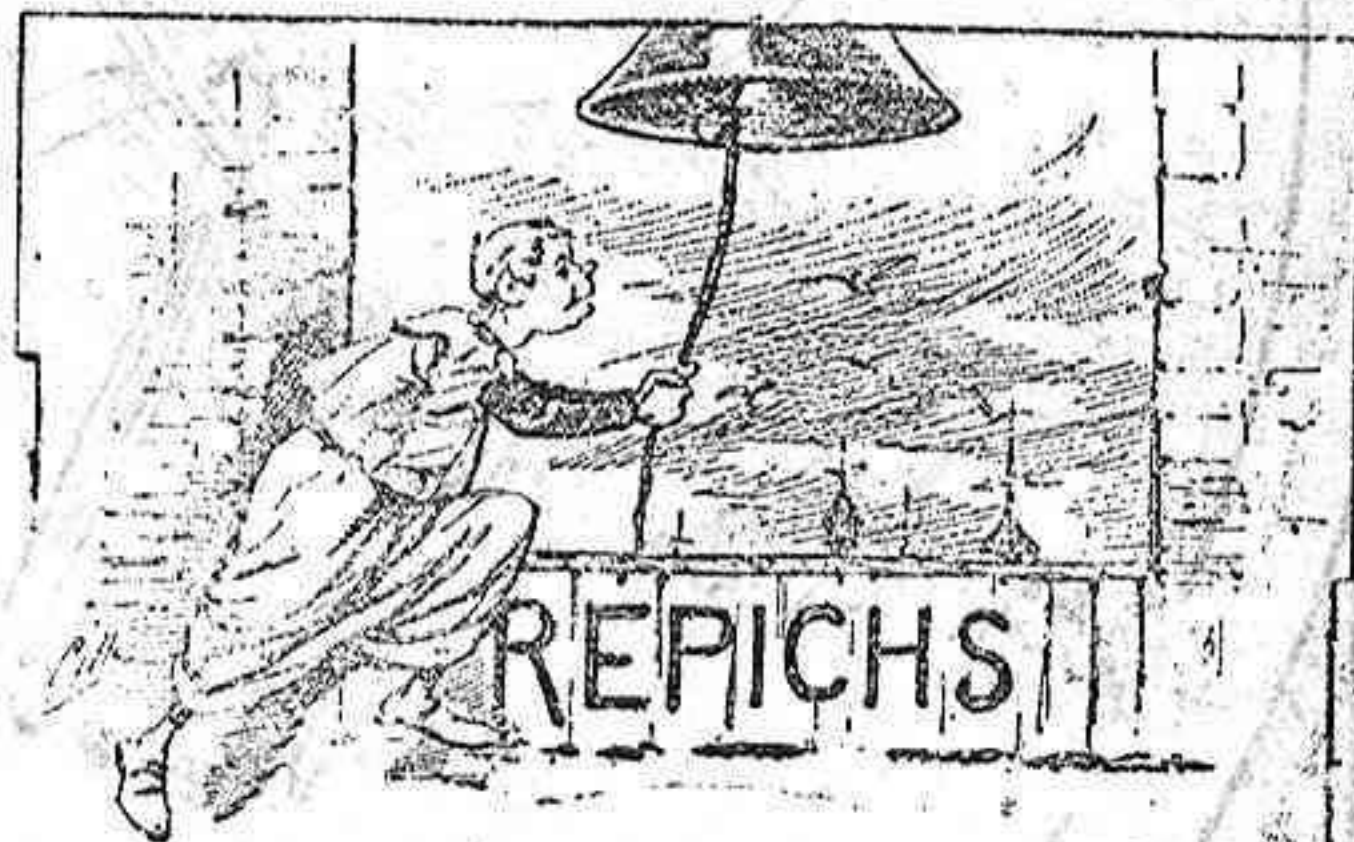
Tant als fabricants com als obrers, aconsellém la prudència y que tot acabi aviat y en bé.

No están los temps tan propicis per aquestos entrabanchs que á tothom perjudican.

S' ha introduhit en los teatros de París una novetat que ha sigut molt ben rebuda, y consisteix en que devant de cada butaca hi ha colcat un estutx ab uns gemelos dintre, los qui tirant una moneda de dos rals en una guardiola que hi ha, s' obra l' estutx, donant lloch al espectador á poguer treurer los gemelos.

¿Algo trobém á faltar al aparato y es una *pareja de gendarmes* al costat, pels que tractin de *distreurer* als gemelos.

La Societat *Almogávar*, establerta en la Plassa dels Arrieros, núm. 6, obté cada día major importància per sos variats programas. Desde sa inauguració, en que 's representaren sarzuelas, s' hi feu ball é hi cantá 'l coro *La barretina catalana*, la Junta Directiva ha organiat ja altres balls y funcions dramáticas, contribuhint aixó á que augmenti lo número de sócis, per lo que felicitem á son digne President, creador de aquesta recomenable societat.

Ha arribat á Barcelona un redactor del periódich francés *Le Temps*, ab encárrech de estudiar las causas de la crisis económica d' Espanya.

¿Y comensa per Barcelona? Be, aixó está molt bè ¿Vol veurer las causas de la crisis? Donchs visiti escolas, y si vol veurer l' antítessis, visiti convents.

Lo governador civil de Tarragona ha obligat á sortir de aquella provincia á dos religiosos que pasturavan per aquella ciutat y que foren detinguts per sa conducta poch edificant.

Diu que are venen á Barcelona.

Ja es costum vella aixó de que totas las plagas y cosas dolentas vingan á portar la peste als barcelonins.

En la Plassa del Bonsuccés s' hi ha establert una parada nova de cotxes de punt, á despit dels amos de cotxeria que temps passat acudiren á l' Alcaldía demanant que 's disminuís aquest servey.

Ja ho veuen, donchs, com l' Alcaldía executa lo qu' ells volen... augmentant lo número.

¡Que menji tothom, senyors de las xurriacas!

La duquesa de Castro-Enriquez, acusada de mals tractes á una criatura, está ja en llibertat, per haberse sobresehit la causa.

¿Y qui va fer las lesiões que presentava aquella pobre criatura?

Perque las lesiões produhidas per cops y estisoradas, com váren dictaminar los facultatius, no surten pas com los volets.

A Búrgos, en virtut de la visita que hi ha fet la Còrt, s' ha parlat de la circumstància de ser canonges d' aquella Catedral los reys d' Espanya.

Felip II, al visitar aquella ciutat, va preguntar al Bisbe si efectivament ell era canonge, y 'l Prelat va contestarli que aixís constava en los llibres de *punt*, en los quals tots los anys s' hi posava la llista dels canonges, figuranhi en primer terme 'l nom del monarca de Castella.

Aixís, resulta que hi ha canonges casats y que may han dit missa.

La familia d' un que va morir en lo xoque delstrens acaes-cut en Quintanilleja, demana per indemnisió á la Com-panyia del Nort, un milló de pessetas.

Es vritat que la cantitat no es petita, pero també es cert que la vida d' un home val molt, y més si es pare de fa-milia.

Veyám com se 'n sortirán los tribunals.

Los ajudants del gran duch Aleix, continuan banyantse en Sant Sebastiá, com si estiguessém al Agost.

Deuhen tenir las sanchs molt calentas.

En Glasgow, en vista de que sigué inútil la súplica que als viatjers ficá en los wagóns dels carrils, perque no pos-sessen los peus als assientos del devant, per no embrutar-los, s' hi va ficar aquesta altra súplica: «Se prega als se-nyors viatjers que posen los peus en los assientos dels wa-góns y seguín á terra.»

Tothom va protestar de tan absurda súplica, pero desde allavors, alguns passatjers, avergonyits, no posan los peus demunt dels assientos pera contrariar l' avis suplicatori.

Aixó de demanar lo contrari, per obtenir lo que 's vol, s' usa ab criaturas de caràcter obstinat, pero no 'ns pensavam que també s' usés ab majors d' edat.

No tot es mal lo que va causar la pluja del diumenje passat.

Va fè que se suspengués la corrida de toros que estava anunciada.

EPIGRAMAS

Disputant un matrimoni,
lo marit digué á la dona:

—Ja está vist; tan sols ets bona
pera ferme 'l llit ben tou.

Y la dona, qu' es molt viva,
contestá sense demora:

—Si hi dormissis sol, no ho fóra,
ja me 'n guardaría prou.

S. FÁBREGAS CASANOVAS.

Perqué 'n fos de mi estimada
ab la Cárme 'm donguí un bès;
y per fer que l' olvidés,
ab fúria reconcentrada
son pare 'm va dá un re-vés.

CARRERAS.

FOLLET

Vas dirme que no m' aymavas,
y totas más ilusiões
com flor, que fort vent arrenca,
las vas tu arrencar en flor.

Lo téu cor, arca preuhada,
guardará com á recort
del meu foch las fredas cendras.
Més digas, nena, ¿tens cor?

FREDERICH GIRONELLA.

TEATRO FÚNEBRE

GRAN FUNCIO DE MORTS

1. Sinfonia *Dansa macabra*, per l' orquesta ferro-viária.
2. Lo drama realista de don Crispino Marcos

D. JOAN TENORI

desempenyant lo protagonista 'l mateix autor, essent las damas, las comunitats políticas espanyolas «desde la primpcesa altiva, á la que pesca en ruína barca.»

3. La comédia fantástica, feta per *conservadors* del teatro nacional

LO CONVIDAT DE PEDRA

en la que 'l personatge *Pantorrillas*, queda de pedra al véures convidat pels que manan.

4. L' obra, sempre nova, per vella que sigui:

NO HI HA PLASSO QUE 'S CUMPLEIXI,

NI DEUTE QUE 'S PAGUI.

ahont hi fan tan mal efecte las exclamaciões dels mes-tres d' escola, de molts municipis perque no se 'ls hi compleixen los plassos, ni se 'ls hi paga lo que se 'ls hi deu.

5. Lo cumpliment de las promesas d' un candidat, titulat:

ENTRE TOTS SANTS Y MANRESA

La decoració, que figura 'l lloch de l' acció, es sor-prendenta, perque es pintada d' un color may vist,

6. Finalisarà la funció ab lo ball de gran espectacle

La castanyada

ballat per un cantó per alemanys, italians y austriachs, y per altie cantó per francesos, russos é inglesos.

A las 7 plagas.

Entrada un escut.

CORRESPONDENCIA

S' insertará tot ó part de lo que han remés los senyors J. Roig C., Staramsa, Un poeta de secá, J. Casanova, Ruch Nafrat, J. T. R. Lisando, Joan Mallol y Joseph Pont.

No pot insertarse lo que han remés los senyors R. Novell, R. Profesór, Sabateret del Poble sech, A Fernández y J. Oromí,

Sr. Pau Perico: L' avisador no es, qui 's pensa, sino un autor de qui 'n tenim publicadas várias composiões y 'ns ne cita dugas en las que 's nota lo que li d'eyam, siga ó no casual.

Sr. J. P. T.: No hem trobat res de lo que vosté díu. Hi ha 'l número que vosté demana.

ALMANACH DE La Tomasa pera 1892

Son text será escullidíssim, sent los originals tots inédits y deguts als mes reputats escriptors y poetas de nostra terra, amenisat de notables grabats sent sos dibuixos originals dels primers dibuixants de nostra capital.

Además anirá luxosament enquadernat ab una preciosa cuberta al cromó deguda al sens rival artista D. Julián Bastinos.

Preu: 2 RALS

La setmana entrant s' anunciará definitivament lo día fisco de la sortida.

Corresponsals, espavilarse á enviar lo pedido, puig una segona edició resultarà impossible.

Un antich comprador de LA TOMASA que espera ab impaciència la próxima sortida del Almanach.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Consonant la primera,
la dos nota musical,
negació es la tercera
y nom d' home es lo Total.
RAMIRO BALCELLS.

ROMBO

Sustituir los punts per lletres de manera que llegits vertical y horisontalment donguin: 1.ª ratlla: Consonant; 2.ª: En las barcas; 3.ª: Nom de dona; 4.ª: Pronom possessiu; 5.ª: Vocal.
Q. ATRÉ PITAS.

TERS DE SÍLABAS

Sustituir los punts per lletres de manera que llegit vertical y horisontalment digui: 1.ª ratlla: Població de Catalunya; 2.ª: Idem; 3.ª: Apellido d' un pintor espanyol.

J. Y P. RAU-RAU.

GEROGLIFICH

ABRIL

D

MAIG

JUNY

D

L I F

LOR OR

PAU MORA

TRENCA-CAPS

N. Lola Leram y Daf

Tona.

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo títol d' un aplaudit drama catalá.

JOSEPH M.ª FELIU

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6—Capital europea.
4 6 1 6 3—Los xicots hi jugan.
3 2 1 6—Nom de dona.
3 5 1—Nota musical.
3 2— »
4—Consonant.

M. EMULAP.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada-anunci.—Cap-sa.
Mudansa.—Pare—Pere.
Anágrama.—Magi—Maig.
Logogrifo numérich.—Cortinas.

LA TOMASA

PERIÓDIC FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pta.
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "
Número corrent.	0'10 "
" atrassat.	0'20 "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carter de Sant Ramón, n.º 5. LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña

Agents de LA TOMASA en Paris:

Mme. Schneider, Kiosque 50, Boulevard Montmartre
Mme. Lemaître, Kiosque 34. des Italiens